

вивчення в школі. Це постаті Тараса Шевченка, Григорія Сковороди, Лесі Українки, Івана Франка, Івана Нечуя-Левицького, Пантелеймона Куліша та інших.

У деяких публікаціях, присвячених ювілеям, є спогади рідних, колег, друзів про педагога, що дасть ексклюзивний матеріал для історико-педагогічних біографічних розвідок. Не менш цінною інформацією з погляду біографістики є також портрети вчених, розміщені в окремих ювілейних дописах.

Отож видання «Ювілеї на сторінках педагогічних часописів» може послугувати багатим фактажним джерелом для біографічних досліджень з історії освіти, зокрема, глибшому вивченню життєдіяльності персоналій, їхнього місця в соціально-культурному середовищі, внеску в розвиток освіти.

UDC 37(091)(477)-051:655.535.5"388":082.2

V. V. BONDARENKO
ORCID: 0000-0002-8360-156X
Senior Research Fellow of
Pedagogical Museum of Ukraine
e-mail: v_bondarenko87@ukr.net

ANNIVERSARY ARTICLES IN THE PEDAGOGICAL PERIODICALS AS A SOURCE OF PEDAGOGICAL BIOGRAPHY

Abstract. The article presents the publication "Anniversaries on the pages of pedagogical journals (based on the materials of the funds of the Pedagogical Museum of Ukraine)" as a source of pedagogical biography. Pedagogical primary sources of the publication from the funds of the Pedagogical Museum of Ukraine have been provided. The role of the publication in popularizing the names and scientific biographies of scientists, teachers and educational figures of the past has been outlined.

Keywords: anniversaries of teachers, scientific biography, biography, source base, Pedagogical Museum of Ukraine.

УДК 004.774.6:929Тесленко]:004.738.1WWW:[026:37](477-25)ДНПБ

Є. Ф. ДЕМИДА
молодший науковий співробітник
відділу педагогічного джерелознавства та біографістики
ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
e-mail: evgeshadem@i.ua

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВЧЕНОГО-ПЕДАГОГА І. Ф. ТЕСЛЕНКА В ЕЛЕКТРОННОМУ БІОГРАФІЧНОМУ РЕСУРСІ ДНПБ УКРАЇНИ ІМ. В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Анотація. Представлено персональну сторінку «Тесленко Іван Федорович» інформаційно-бібліографічного ресурсу «Видатні педагоги України та світу», розміщеного на сайті Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені

В. О. Сухомлинського. Окреслено наповнення сторінки як джерельний потенціал біографічних розвідок дослідників історії шкільної математичної освіти.

Ключові слова: Іван Федорович Тесленко, математична освіта, педагогічна біографіка, вебсторінка, електронний інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу».

Шкільна математична освіта є основою для формування математичної компетентності, включеної до переліку Європейської довідкової рамки ключових компетентностей для навчання впродовж життя [6]. У контексті реалізації Концепції Нової української школи та нових стандартів початкової і базової середньої освіти стало нагальним якісне оновлення та розбудова шкільної математичної освіти відповідно до прогресивних науково-освітніх трендів, посилення її прикладної та практичної спрямованості [4, с. 4].

Тому, актуалізується ретельне об'єктивне опрацювання з нових методологічних позицій, незаангажованих ідеологічно, та творче осмислення й неупереджена оцінка надбань методико-математичної думки в Україні, авторитетним представником якої є І. Ф. Тесленко, талановитий учений і педагог, автор новаторського за своїм змістом доробком, що заслуговує на вивчення, творче узагальнення та введення до активного наукового обігу, а також адаптацію до сучасних реалій [3, с. 1].

Основні наукові інтереси І. Ф. Тесленка стосувалися проблем змісту математичної освіти, методики викладання геометрії в загальноосвітній школі, формування наукового світогляду в учнів у процесі вивчення математики, фахової підготовки вчителів-математиків у педагогічних вишах. Творчі зусилля ученого сприяли вирішенню завдань щодо забезпечення учнів, студентів (майбутніх педагогів) і вчителів навчальною й методичною літературою, що відповідала вимогам курсу модернізації шкільної математичної освіти в другій половині ХХ ст.

Ваговитість творчої спадщини вченого зумовила створення персональної сторінки «Тесленко Іван Федорович» [5] в інформаційно-бібліографічному ресурсі «Видатні педагоги України та світу» на сайті ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (URL: <http://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliografichni-resursy/vydatni-pedahohy/>). Зазначений вебресурс є формою представлення педагогічної біографіки в освітньо-науковому просторі, що сприяє задоволенню інформаційних потреб сфери освіти, педагогіки в історико-біографічній інформації, поглибленню знання про життя та діяльність, погляди та світоглядні цінності педагогів і освітян минулого [1, с. 10].

Сторінку, присвячену І. Ф. Тесленку, впорядковано за окремими рубриками, в кожній із них вміщено певний обсяг інформації. Так, у рубриці «Біографія» представлено історико-біографічний нарис за посібником «Українська педагогіка в персоналіях» [2]. У ньому простежено життєвий шлях, освітню і науково-методичну діяльність І. Ф. Тесленка, окреслено його внесок у розвиток української педагогічної науки.

Рубрика «Бібліографія праць І. Ф. Тесленка» висвітлює творчий доробок ученого. Навчальну літературу для учнів середньої школи представлено такими його працями, як посібник «Геометрія» для 5 класу (1968), підручник «Геометрія» для 8 класу (1961), посібники «Математика» для факультативних занять у 9 і 10 класах

(1972, 1985) та ін. Презентовано навчальні посібники для студентів-педагогів фізико-математичних факультетів: «Елементи сферичної геометрії» (1955), «Алгебраїчний метод розв'язування конструктивних задач» (1957), «Елементарна математика. Геометрія» (1973), «Метод інверсії» (1976) та ін. Висвітлено добірку методичних посібників для вчителів: «Зміст і основні ідеї нової програми з математики для восьмирічної школи» (1969), «Методика викладання математики в 4–5 класах. Геометрія» (1974), «Основи інформатики та обчислювальної техніки» для вчителів 9 класів (1985), «Метричні простори в шкільному курсі математики» (1986) та ін.

Внесок І. Ф. Тесленка в розробку методики шкільної математичної освіти представлено також низкою його наукових статей і тез, що були опубліковані в педагогічних журналах і збірниках: «Про неевклідову геометрію в середній школі» (1952), «Питання викладання математики в школі» (1968), «Вивчення геометрії в 5 класі» (1971), «Математична освіта учнів основної школи» (1994) та ін.

Бібліографовано добірку публікацій вченого, в яких відображено різні аспекти його методико-педагогічних пошуків, що були на той час актуальними, зокрема з питань створення нових навчальних програм і підручників з математики для середньої школи; упровадження в практику школи програмованого навчання з математики; розвитку математичних здібностей, логічного мислення та творчого хисту школярів в процесі вивчення математики; використання проблемного методу, наочності у викладанні геометрії; ведення у школі факультативних занять з математики; методики навчання інформатики та ін.

Виокремлено декілька робіт, присвячених проблемам фахової підготовки вчителів-математиків в педагогічних вишах: «Про практичну підготовленість молодого вчителя математики» (у співавт., 1955), «Про підготовку вчителів математики в педагогічних інститутах» (у співавт., 1969) та ін.

Цінні методичні та педагогічні ідеї вченого акумульовано в його кандидатській і докторській дисертаціях: «Про деякі методи розв'язання геометричних задач на побудову в курсі елементарної геометрії (метод інверсії)» (1950), «Педагогічні засади викладання геометрії у середній школі» (1970). Їх автореферати також представлені в розглянутій рубриці.

У рубриці «Бібліографія публікацій про життя та діяльність І. Ф. Тесленка» запропоновано ознайомитись з працями українських науковців, присвячених ученому. Найбільш фундаментальною з них є дисертація О. В. Орел «Проблеми шкільної математичної освіти у спадщині І. Ф. Тесленка (1908–1994 рр.)» (2016). У ній дослідниця на основі опублікованих та архівних матеріалів здійснила системний і комплексний аналіз педагогічної спадщини та науково-методичної діяльності І. Ф. Тесленка. Подано й описи низки статей О. В. Орел за темою дисертації. Представлено також статті М. И. Бурди, Б. В. Гнеденка й Р. С. Черкасова (1983), Л. Д. Березівської (2005), В. П. Малюги (2013).

У рубриці «Повнотекстові документи» можна переглянути цифрові копії деяких праць І. Ф. Тесленка, зокрема, книжку «Метод інверсії та його застосування» (1959) для учнів старших класів та вчителів математики, які проводять позакласну роботу зі старшокласниками, статті: «Роль математики в політехнічному навчанні учнів середньої школи» (1953), «Формування геометричних уявлень і розвиток просторової уяви учнів» (1954), «Про систему вправ, що сприяють розвитку просторової уяви і просторових уявлень учнів 6–8 класів» (1964), «Наочність як

засіб виховання сприймання геометричних образів» (1973), «Розвивати діалектичне мислення школярів на уроках математики» (1977).

Рубрика «Фотогалерея» експонує добірку цікавих світлин з архіву Педагогічного музею України НАПН України з портретами І. Ф. Тесленка, зображеннями його серед колег, виступами перед учителями, на наукових форумах тощо.

Варто зазначити, що розробниками вебсторінки заплановано її доповнення в сегменті «Бібліографія публікацій про життя та діяльність І. Ф. Тесленка» інформацією про наукові роботи останніх років. Збагатить ресурс і відкриття нової рубрики «Ушанування пам'яті І. Ф. Тесленка».

Проаналізована вебсторінка репрезентує постать визнаного корифея, першого доктора педагогічних наук в Україні в галузі методики викладання математики Івана Федоровича Тесленка. Масив упорядкованої біографічної, бібліографічної, візуальної інформації може бути використаний як джерельне підґрунття в біографічних розвідках дослідників історії освіти.

Список використаних джерел

1. Березівська Л. Д. Електронний ресурс «Видатні педагоги України та світу» як форма представлення педагогічної біографіки в освітньо-науковому просторі. *Педагогічна біографіка та біографістика в сучасному науково-інформаційному просторі* : зб. матеріалів VII Всеукр. наук.-методол. семінару з історії освіти, 20 трав. 2022 р., Київ / НАПН України та ін. Вінниця, 2022. С. 9–11. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730864/> (дата звернення: 25.03.2023).

2. Березівська Л. Д. Тесленко Іван Федорович. *Українська педагогіка в персоналіях* : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. : у 2 кн. / за ред. О. В. Сухомлинської. Київ, 2005. Кн. 2 : XX століття. С. 492–495.

3. Орел О. В. Проблеми шкільної математичної освіти у спадщині І. Ф. Тесленка (1908–1994 рр.) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / НАПН України, Ін-т педагогіки. Київ, 2016. 20 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/Avtoreferat_Orel_O.V..pdf (дата звернення: 25.03.2023).

4. Стан та шляхи підвищення якості шкільної природничо-математичної освіти в Україні : аналіт.-метод. матеріали / НАПН України, Ін-т педагогіки ; за заг. ред. О. М. Топузова. Київ : Пед. думка, 2021. 116 с. Doi: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-605-6-116>.

5. Тесленко Іван Федорович : сторінка інформ.-бібліогр. ресурсу «Видатні педагоги України та світу» / упоряд. Т. С. Павленко ; бібліогр. ред. Є. Ф. Демида ; наук. керівник Л. Д. Березівська. *Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України* : офіц. сайт. Київ, 2018. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliografichni-resursy/vydatni-pedahohy/teslenko-i-f/> (дата звернення: 25.03.2023).

6. Council Recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning. *Official Journal of the European Union* : C 189. 2018. Vol. 61 (04 June). P. 1–13. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&rid=7](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&rid=7) (date of appeal: 25.03.2023).

UDC 004.774.6:929Teslenko]:004.738.1WWW:[026:37](477-25)SSEL

YE. F. DEMYDA
Junior Researcher
of the Department
of Pedagogical Source Studies and Biographistics at
V. O. Sukhomlynskyi SSEL of Ukraine
e-mail: evgeshadem@i.ua

INFORMATION ABOUT SCIENTIST-EDUCATOR I. F. TESLENKO IN THE ELECTRONIC BIOGRAPHICAL RESOURCE OF V. O. SUKHOMLYNSKYI SSEL OF UKRAINE

Abstract. The personal page “Ivan Fedorovych Teslenko” of the informational and bibliographic resource “Outstanding Educators of Ukraine and the World”, posted on the website of V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, has been presented. The content of the page has been outlined as a source potential of biographical investigations for researchers of the history of school mathematics education.

Keywords: Ivan Fedorovych Teslenko, mathematical education, pedagogical biography, web page, electronic information and bibliographic resource “Outstanding Educators of Ukraine and the World”.

УДК 37(092)(477.82-25):001.814+377.8(091)(477.82-25)

Г. М. ГОЛЯ

ORCID: 0000-0001-6529-7296

здобувачка ступеня PhD II курсу,

спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки,

Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

e-mail: holia.halyna@rshu.edu.ua

ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ВИВЧЕННЯ БІОГРАФІЙ ВИКЛАДАЧІВ ЛУЦЬКОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УЧИЛИЩА

Анотація. Проаналізовано джерельну базу біографічних досліджень викладачів Луцького педагогічного училища. Доведено, що джерельна база біографічних досліджень має свою специфіку. Визначено, що використання джерельної бази біографічних досліджень можливе лише за умови критичного аналізу, що передбачає їх виявлення, відбір, класифікацію, зіставлення та виявлення їхньої об'єктивної цінності. До джерел вивчення біографій викладачів Луцького педагогічного училища належать офіційні документи конкретної особи; довідково-статистичні документи; автобіографічні матеріали; листування; мемуари.

Ключові слова: джерельна база, біографічні дослідження, біографії, викладачі, Луцьке педагогічне училище.

Реформування сучасної освіти України потребує не лише новацій та запозичень, а й вивчення, переосмислення та використання позитивного досвіду минулого, що, своєю чергою, актуалізує потребу аналізу діяльності педагогічних закладів, у яких формувалась інтелектуальна еліта, що зробила значний внесок у розвиток освіти не лише регіону, а й держави, позаяк «регіональна проблематика з історії освіти на сьогодні досить часто залишається поза дослідницькою увагою, у зв'язку з певною віддаленістю регіонів від столиці, внаслідок чого майже кожен регіональний аспект історії розвитку освітньої галузі є малодослідженим» [2, с. 66].